

DEONTOLOJİK SUÇLARIN İZMİR ECZACI ODASI ONUR URULU VE TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ YÜKSEK ONUR KURULU'NDA YARGILAMA SÜREÇLERİ VE BUNA ETKİLİ FAKTÖRLERİN SAPTANMASI

TRIAL PROCESSES OF DEONTOLOGICAL CRIMES IN DISCIPLINE COMMITTEE
OF İZMİR CHAMBER OF PHARMACISTS AND HIGH DISCIPLINE COMMITTEE
OF TURKISH ASSOCIATION OF PHARMACISTS AND DETERMINING THE
FACTORS AFFECTING THEM

Bülent KIRAN¹, Aliye MANDIRACIOĞLU²

¹Ege Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı, 35100
Bornova-İzmir, TÜRKİYE

²Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, 35100 Bornova-İzmir, TÜRKİYE

ÖZET

Bu çalışma, deontolojik suçlarla ilgili olarak İzmir Eczacı Odası (İEO) Onur Kurulu'na (OK) yansıyan dosyaların özellikleri ile OK ve Yüksek Onur Kurulu (YOK) kararları arasındaki farkların saptanması, bu farklılıklara yol açan faktörlerin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Araştırma kesitsel tiptedir. Veriler, 1985-2010 yılları arasında, Onur Kurulu'na sevk edilen 312 dosyanın tamamından 30 soruluk bir veri toplama formu ile derlenmiştir. OK kararlarının yarısından fazlasının YOK tarafından bozulduğu ve iade edildiği, bunların % 33,7'sinde kararın yasa ve usule aykırı bulunması, % 32,6'sında ise suç ile ceza dengesizliği gerekçesiyle yapıldığı anlaşılmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu protokol hükümlerine aykırı davranışlarla ilgili dosyaların OK'unda diğer suç dosyalarına göre daha uzun süre beklediği saptanmıştır ($p < 0,05$). Meslekten men cezası alan dosyaların, Yönetim Kurulu'nda diğer dosyalara göre daha uzun süre beklediği ve OK'unda ise daha kısa sürede sonuçlandırıldığı, YOK'unda ise para cezası alan dosyaların diğer dosyalara göre daha kısa sürede sonuçlandırıldığı saptanmıştır. Sonuçlar, kurulların çalışmalarının iyileştirilmesine yönelik yeni düzenlemeler yapılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Anahtar kelimeler: Deontolojik suçlar, İzmir Eczacı Odası Onur Kurulu, Yüksek Onur Kurulu, Yargılama Süreci.

ABSTARCT

This study is aimed to determine the differences between the features of the cases sent to Discipline Committee and differences of decisions made by High Discipline Committee and also to identify the features affecting these differences. The research is cross-sectional. The data is compiled from 312 case files sent to Discipline Committee between the years of 1985-2010 with the help of a data form consisting 30 questions. It was found out that more than half of the judgements were reversed by High Discipline Committee, of these 33.7 % without due process of law 32.6 % imbalance of offence and penalty were the reasons.

The cases related to the actions contrary to the actions to the protocol rules of Social Security Institution awaited longer compared to other files ($p < 0, 05$). The cases that had the penalty of defrocking waited longer than the other cases in the board of administrators and they were concluded in a shorter time and also the cases given the pecuniary fine were concluded earlier than the others in High Discipline Committee. Results revealed that regulations intended to improve the committees' work are necessary.

Key words: *Deontological crimes, Discipline Committee of İzmir Chamber of Pharmacists, High Discipline Committee, Judgement process.*

GİRİŞ

Günümüzde, Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK) giderek artan sağlık harcamalarını kısıtlamaya yönelik maliyetleri sınırlandırma amacıyla yürürlüğe koyduğu tedbirler, hastaları sağlık hizmetlerine ve ilaca erişme noktasında maddi temelli seçim yapmaya zorlamaktadır (1).

Öte yandan, bu uygulamalar ve ortaya çıkan yeni roller, sağlık çalışanları ve eczacılar açısından etik sorunlar yaratmakta, sağlık sisteminden kaynaklanan sorunlarla birlikte eczacıların ilaç endüstrisi ve ilaç dağıtım kanallarıyla, eczacı-hekim-hasta ile olan ilişkilerinde maddi temelli unsurların öne çıkmasının yarattığı deontolojik ve etik sorunlar, topluma sunulan sağlık ve eczacılık hizmetlerinin niteliğini de olumsuz olarak etkilemektedir (2-6).

Son yıllarda izlenen sağlık politikalarına paralel olarak, ilaç fiyatlarındaki indirimler ve düşen eczacı kâr hadlerinin yol açtığı işletme sorunları vb. gibi günümüz “neoliberal sağlık sistemi uygulamaları” sonucunda; serbest eczacılık hizmetlerinde eczaneler arası deontolojiye aykırı rekabetin boyutları giderek derinleşmiş, yeni deontolojik ve etik sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır (7-9).

Eczacı Odaları Onur Kurulları ve Türk Eczacıları Birliği Yüksek Onur Kurulu, dünyadaki benzer eczacılık örgütlerinde de olduğu gibi meslektaşlar arasındaki rekabetin düzenlenmesi, meslektaşların devlet önünde haklarının korunması, vatandaşlar ile meslektaşlar arasında

çıkabilecek anlaşmazlıkların çözülmesi gibi görevleri yerine getirerek, meslek onurunun korunmasını ve eczacılık hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde halk sağlığına olan hizmetlerini sürdürebilmesinde önemli bir rol oynamaktadırlar (10-14).

Bu çalışmada, Türkiye'nin üçüncü büyük şehri ve kişi başına düşen eczane sayısı bakımından en yoğun 2.ili olan İzmir'de; Eczacı Odası Onur Kurulu (İEO OK) arşiv kayıtlarındaki kararların eczacılık deontolojisi yönünden incelenerek ; "Türkiye'de ilk kez yerel bir eczacı odası kayıtları üzerinden deontolojik suçlarla ilgili onur kurulu'na yansıyan dosyaların özellikleri ve İzmir Eczacı Odası Onur Kurulu (İEO OK) ile Yüksek Onur Kurulu (YOK) kararlarının karşılaştırılarak disiplin işlemlerinin değerlendirme sürecini olumsuz etkileyen faktörlerin saptanması ve bunlara çözüm önerilerinde bulunulması" amaçlanmıştır. Bununla birlikte, araştırma sonuçlarının aynı zamanda, Eczacı Odaları Onur Kurulları ile Yüksek Onur Kurulu çalışmalarının daha etkin ve verimli hale getirilebilmesi, Türk Eczacıları Birliği'nde disiplin işlemlerinin yürütülmesinde, "Disiplin ve Soruşturma Yönerge ve/veya Yönetmelikleri" ve yeni "Deontoloji Tüzüğü" çalışmalarında veri kaynağı olarak alana katkı sağlaması da hedeflenmiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma kesitsel tipte bir arşiv çalışmasıdır. Veriler, 1985-2010 yılları arasında İzmir Eczacı Odası Onur Kurulu'na sevk edilen 312 soruşturma dosyasının tamamından, Onur Kurulu karar defterleri ve soruşturma dosyalarından tespit edilmiş ve 30 sorudan oluşan bir form ile toplanmıştır. Araştırma için İzmir Eczacı Odası Yönetim Kurulu ve Onur Kurulu ile Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir 1.No'lu Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır.

Dosyaların yargılama süreçleri (İEO Yönetim Kurulu ve Onur Kurulu ile TEB Yüksek Onur Kurulları'nda bekleme süreleri ile ilk şikâyetten son karara kadar geçen bekleme süreleri) "bağımsız değişken" olarak ele alınmış ve bağımlı değişken olarak eczacıların işledikleri suç türleri (olgular) ve aldıkları cezaların karar süreçlerine etkileri araştırılmıştır.

Onur Kuruluna yansıyan her dosya bir eczacıya ait olup, bir olgu (suç) kabul edilmiştir. Suç çeşitliliğini belirlemek için dosyaların İzmir Eczacı Yönetim Kurulu'ndan, Onur Kurulu'na sevk gerekçeleri esas alınmış (nöbet ihlali, hasta yönlendirme, promosyon, reklam, SGK sözleşme feshi vb. gibi) şikâyet nedeni olan toplam 27 farklı olgu çeşidi (suç türü) belirlenmiştir. Bu olgu (suç) türleri, suçlamaların dayandırıldığı yasal metinler esas alınarak aşağıda belirtilen 3 ana olgu başlığı altında toplanmıştır;

- 1-Türk Eczacıları Birliği (TEB) yasaları ve kararlarına aykırı davranışlar
- 2-Rekabet kökenli deontolojik ihlaller
- 3-Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) protokol hükümlerine aykırı davranışlar

Onur Kurulu kararları ile dosyaların ceza alma durumları ve ceza türleri ; “ceza yok”, “yazılı ihtar”, “para cezası”, “meslekten men cezası” olarak gruplanmıştır. İzmir Eczacı Odası Onur Kurulu’nun verdiği kararlardan; eczacılık mevzuatı hükümleriyle, soruşturma-inceleme usulüne aykırı bulunanlar “**yasa, yönetmelik ve usule aykırı bulunan kararlar**” grubu altında toplanmıştır. İEO OK kararlarından; yasa, yönetmelik ve usul açısından herhangi bir eksikliği veya hatası görülmeyen ancak, verilen cezanın derecesinin Yüksek Onur Kurulu’nca ağır bulunarak tenzil edildiği olgular ise YOK kararlarında “suç-ceza denkleğinin sağlanması” başka bir ifadeyle, “suç ceza dengesizliği” ifadesiyle yer aldığından bu tür bozma gerekçeleri “**suç ceza dengesizliği**” adı verilen grup altında incelenmiştir.

İstatistik Analiz: İstatistik analiz SPSS 16.0 paket programı ile yapılmıştır. Sürekli değişkenler; ortalama \pm standart sapma, kategorik değişkenler ise sayı ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Kategorik değişkenlerin gruplar arası karşılaştırmalarında “**Pearson Ki-kare**” testi kullanılmıştır. Bağımsız gruplarda sürekli değişkenlerin gruplar arası karşılaştırmasında; “**Kruskal-Wallis varyans analizi**” yapılmış ve 2’li grup karşılaştırmalarında ise “**Mann-Whitney U testi**” kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi ($p < 0,05$) olarak kabul edilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

İEO OK’na yansıyan disiplin dosyalarının eczacı meslek örgütü içindeki yetkili karar organlarında ve ayrıca bu dosyalardan adli yargıya intikal edenlerin ise adli yargılama süreçlerine ait özellikleri gösterilmiştir (Tablo.1).

Tablo 1. Disiplinin Dosyalarının Meslek Örgütü ve Adli Yargı Süreçlerine Ait Özellikleri	n=312	%
İEO Onur Kuruluna Gelen Dosyaların Görüşülme Sayıları Dağılımı		
1 kez	21	6,7
2 kez	190	60,9
3 kez	71	22,8
4 kez	15	4,8
5 ve fazla	7	2,2
Belirlenemeyen	8	2,6
İzmir Eczacı Odası Onur Kurulu Kararları		
Ceza Almayan	14	4,5
Ceza olmaksızın uyarı	9	2,9
Yazılı ihtar	66	21,2
Para cezası	93	29,8
Meslekten men	85	27,2
Delil yetersizliğinden dosyanın yönetim kuruluna iadesine	23	7,4
Çeşitli kurumlardan bilgi istenildiğinden yönetim kuruluna iadesine	18	5,8
Belirlenemeyen	4	1,2
Dosyaların Yüksek Onur Kurulu'na Gönderilme Durumları		
Gönderilmeyen dosyalar	158	50,7
YOK'na gönderilen dosyalar	113	36,2
Belirlenemeyen	41	13,1
Yüksek Onur Kurulu Kararı		
Oda kararını onama	30	26,5
Bozma	47	41,6
İade	12	10,6
Belirlenemeyen	24	21,3
YOK'nun Kararları Bozma Gerekçeleri		
Yasa yönetmelik ve usule aykırı bulunan karar	30	33,7
Suç ceza dengesizliği	29	32,6
Belirlenemeyen	30	33,7
Adli Yargı Kararı		
YOK kararını onama	10	71,4
Bozma	2	14,3
Belirlenemeyen	2	14,3

İEO OK kararlarının sayısal dökümü yapılmış; toplam 244 toplantı ve 664 gündem maddesinde, 312 adet dosyanın değerlendirilmiş ve karara bağlanmış olduğu ve buna göre İEO OK'nun her toplantıda ortalama "2,7" gündem maddesini görüştüğü tespit edilmiştir.

İEO OK'nun dosyaların ancak küçük bir bölümünü ilk oturumda karara bağlayabildiği, büyük çoğunluğunun iki ile üç'er kez görüşüldükten sonra sonuçlandırıldığı saptanmıştır.

İncelenen 21 yıllık dönemin uzunluğu ve İzmir'in ülkemizin Muğla ilinden sonra nüfusa göre eczane yoğunluğu en fazla 2.ili olduğu düşünülürse dosya sayısının düşük olduğu söylenebilir (15). Öte yandan, 2009-2011 yılları TEB 37. dönem Yüksek Haysiyet Divanı raporuna göre son iki yıllık dönem içerisinde Türkiye'de tüm eczacı odalarından gelen 231 dosyayı görüştüğü anlaşılmaktadır. Son yıllarda giderek artan rekabet kökenli deontolojik ihlallere karşın Türkiye genelindeki toplam 54 eczacı odası için bu sayının da düşük olması dikkat çekicidir (16).

Deontolojik ihlallerle ilgili olarak İzmir Tabipler Odası kayıtları üzerinde Dr.Civaner tarafından yapılan bir araştırmada 12 yıllık bir süreçte Onur Kurulu'na 168 gibi düşük bir sayı olarak ifade edilen benzeri bir sonuç bulunmuştur (17). Yine, Türk Tabipleri Birliği Yüksek Onur Kurulu kararları üzerinde yapılan başka bir çalışmadan da benzeri bir sonuç elde edilmiş ve 14 yıllık bir süreçte sadece 270 dosyanın görüşüldüğü saptanmıştır (18).

Öte yandan, Antalya Tabipler Odası Onur Kurulu kayıtları üzerinden yapılan benzeri bir araştırmada da 15 yıllık bir süreçte sadece 55 dosyanın Onur Kuruluna gönderildiği saptanmıştır (19).

Bursa Tabip Odası kayıtları üzerinden yapılan başka bir araştırmada ise 1995-2005 yılları arasındaki 10 yıllık bir süreçte 111 dosyanın Onur Kurulu'na yansıdığı saptanmıştır (20).

Dosya sayının az olması suç eylemlerinin tümünün İEO OK disiplin mekanizmasına yansımamış olmasından kaynaklanabilir. Özellikle, eczanelerden sağlık hizmeti alan vatandaşların şikâyet mekanizmalarını tam bilememeleri, toplumda hak arama bilincinin yaygınlaşmamış olması da olgu sayısını azaltabilir. Ayrıca, İEO Yönetim Kurulu'nun odaya intikal etmiş her şikâyeti Onur Kurulu'na göndermemiş olabileceği, ekonomik krizler ve uygulanan sağlık politikalarının da bunda payı olabileceği düşünülmesi gereken diğer olasılıklardır (21-24).

İEO OK'nun, dosyaların % 6,7'sini birer kez , % 60,9'ı gibi büyük bir çoğunluğunu 2'şer kez ve % 22,8'ini ise 3'er kez görüşüldüğü anlaşılmaktadır. Yani, dosyaların büyük çoğunluğu 2'şer ve 3'er kez görüşüldükten sonra karara bağlanabilmiştir. Dosyaların bir oturumda karara bağlanamamasının nedenleri olarak; Yönetim Kurulu'ndan gelen dosyaların yeterli ön incelemeden geçirilmeden İEO OK'na sevk edilmesi, dosya içeriğindeki bilgi ve belge eksiklikleri veya Yönetim Kurulu'nun, İEO OK'na sevk gerekçesi olarak gösterdiği yasa, yönetmelik maddelerinin dosya içeriğiyle uyumsuzluğu sebepleriyle dosyanın Yönetim Kurulu'na iade edilmesinden kaynaklanabildiği, İEO OK tarafından resmi kurumlardan istenilen bilgilerin geç gelmesinden, İEO

OK'nun tespit istemesi, şahit dinlenmesi gerektiren durumların ortaya çıkması gibi nedenlerle de dosyalar hakkındaki kararların bir sonraki toplantıya ertelenebildiği saptanmıştır (12).

İEO OK'na yansıyan dosyaların çoğuna (% 78,2) ceza verildiği, cezalarda para (% 29,8) ve meslekten men cezasının (% 27,2) daha fazla uygulandığı, bu cezaları “yazılı ihtar” cezasının takip ettiği saptanmıştır. Dosyaların küçük bir kısmına cezaya gerek görülmediği öte yandan, delillerin yetersiz bulunması ve konu hakkında çeşitli kurum ve kuruluşlardan yazılı bilgi istenilmesi sebepleriyle dosyaların % 13,2'sinin yönetim kuruluna iade edildiği saptanmıştır. İzmir Tabip Odası'nda yapılan bir araştırmada da dosyaların % 67,4'üne ceza verildiği, hekimlerde de para cezalarının (% 46,2) ilk sırada yer aldığı, bunu uyarı cezalarının (% 32,1) ve men cezalarının (% 21,7) takip ettiği saptanmıştır (17).

Dosyaların yarısından fazlasının YOK'na gönderilmesine gerek olmayan kararlardan oluştuğu, üçte birinden fazlasının ise YOK'na gönderildiği belirlenmiştir. YOK'na gönderilen dosyaların dağılımı ayrıca incelenmiş ve % 16,6' sının eczacının hakkında verilen “karara itirazı” nedeniyle, dosyaların % 2,6'sının kural gereği YOK'na gönderilmesi gereken meslekten men cezası alan eczacılar olduğu ve dosyaların % 22,5'nun ise hem eczacının hakkındaki İEO OK kararına itiraz ettiği, hem de meslekten men cezası almış olması sebepleriyle YOK'na kural gereği gönderilmesi gereken dosyalardan olduğu saptanmıştır. Bursa Tabip Odası OK dosyaları üzerinde yapılan bir araştırmada da benzer şekilde dosyaların çoğu (% 65,3) TTB YOK'na gönderilmesine gerek olmayan olgulardan oluştuğu saptanmıştır (20). Dosyaların, meslek örgütü üst disiplin kurulu olan TEB Yüksek Onur Kurulu'na gönderilme nedenleri olarak kural gereği gönderilmesi gereken meslekten men cezaları dışında ilgili eczacıların (% 16,6) ve tabiplerde ise hekimin itirazı (% 78,5) olduğu anlaşılmaktadır. Eczacılar da, oda onur kurulu kararlarına daha az itirazda bulunmuş olması da dikkat çekicidir (20).

YOK'na gönderilen dosyalar hakkında verilen kararların dağılımı incelendiğinde; YOK'unun, İEO OK kararlarının yarısından fazlasında “**bozma ve iade**” kararı verdiği saptanmıştır.

TEB 2009-2011 Yüksek Onur Kurulu çalışma raporuna göre bu dönemde ele alınan 231 dosya ile ilgili bölge eczacı odaları tarafından verilen kararlarla ilgili 194 dosyanın aynen onandığı yani, Türkiye geneli için onanmanın % 83,9 olduğu anlaşılmaktadır (16).

Bursa Tabip Odası OK dosyaları üzerinde yapılan bir araştırmada ise Tabip Odası kararlarının Türk Tabipleri Birliği Yüksek Onur Kurulu (TTB YOK) tarafından % 66,7 ile onandığı, bozmanın ise sadece % 23,8 olduğu saptanmıştır (20). Buna göre İEO OK kararlarının TEB YOK tarafından oldukça fazla yüzdeyle bozulduğu ve iade edildiği ve ayrıca, dosyaların %

21,3'ünde yapılan işlemin belirlenememesinin ise dosyalardaki bilgi, belge eksiklerine işaret eden başka önemli bir bulgu olduğunu göstermektedir.

Yüksek Onur Kurulunun İEO Onur Kurulu kararlarını bozma gerekçelerinin dağılımı incelendiğinde ise; kararların % 33,7'nün “**yasa yönetmelik ve usule aykırı**” bulunması sebebiyle, % 32,6'sının “**suç ve ceza arasındaki denkliğin sağlanması**” bir başka deyişle “**suç ceza dengesizliği**” sebebiyle YOK tarafından bozulduğu anlaşılmıştır. Dosyaların üçte birinde ise (% 33,7) ise bozma gerekçesi saptanamamıştır. Burada gerekçesi saptanabilen bozma nedenlerinin yarısının “suç ve ceza arasındaki denkliğin sağlanması bir başka deyişle “**suç ceza dengesizliği sebebiyle**” gibi somut olmayan bir gerekçeye dayanmış olması, TEB soruşturma ve yargılama mekanizması içinde standardı sağlayacak bir yönetmelik, iç yönerge vb. yasal düzenlemenin bulunmamasına bağlı olarak İEO OK ile TEB YOK kurulları arasında ortaya çıkan derin görüş farklılığını göstermektedir (12).

Adli yargıya intikal etmiş dosyalar hakkında yargının verdiği kararlarının dağılımı incelenmiş; YOK tarafından verilen kararlarda bozulmayı gerektirecek bir durum olmaması gerekçesiyle büyük çoğunluğunun (% 71,4) adli yargıda onaylandığı, % 14,3'üne ise bozma uygulandığı saptanmıştır. Adli yargının iki dosyada kararı bozma gerekçesinin; birinde YOK kararlarının “**somut gerekçelere dayanmaması**”, diğerinde ise “**aleyhte bozma yasağı**” (İEO Kurulunun verdiği cezayı bozarak daha yüksek bir ceza takdir edilemeyeceği) olduğu belirlenmiştir (25).

İzmir Eczacı Odası Onur Kurulu'nun verdiği kararların Türk Eczacıları Birliği Yüksek Onur Kurulu tarafından “onaylanma”, “bozulma ve iade” durumları gösterilmiştir (Tablo 2).

İEO OK ve TEB YOK kararları incelendiğinde; kararlar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). İEO OK tarafından verilen yazılı ihtar cezalarının büyük çoğunluğunun, TEB YOK tarafından onandığı (% 87,5), para cezalarında onamanın % 31, meslekten men cezalarında ise % 23,4 olduğu belirlenmiştir.

Başka bir ifadeyle, İEO OK tarafından verilen cezaların şiddeti arttıkça, TEB YOK'nun bu kararları onama değerlerinde dikkat çekici düşüşler meydana geldiği veya “bozma ve iade” değerlerinde dikkat çekici artışlar görüldüğü saptanmıştır.

Tablo 2. İEO Onur Kurulu ile TEB YOK Kararlarının Karşılaştırılması						
İzmir Eczacı Odası Onur Kurulu Kararı	TEB Yüksek Onur Kurulu Kararı					p
	Oda kararını Onama		Bozma ve iade		Toplam (n=84)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yazılı İhtar	7	87,5	1	12,5	8	100
Para Cezası	9	31,0	20	69,0	29	100
Meslekten Men	11	23,4	36	76,6	47	100
Toplam	27	32,1	57	67,9	84	100

Sonuç olarak; **İEO Onur Kurulu kararlarıyla, Türk Eczacıları Birliği Yüksek Onur Kurulu kararları arasında önemli farklılıklar bulunduğu saptanmıştır.** TEB 2009-2011 Yüksek Onur Kurulu çalışma raporunda Türkiye geneli için onanmanın % 83,9 olduğu anlaşılmakta, ancak diğer ceza türlerine göre yapılmış bir araştırma veya değerlendirme bulunmamaktadır (16).

Bu farklılığın bir sebebinin de TEB YOK'nun dosyaların yargıya gitmesini önleme düşüncesiyle İEO Onur Kurulu tarafından verilen cezaların şiddetini azaltma eğilimi ile hareket etmiş olmasından kaynaklandığı da düşünülebilir.

Dosyaların meslek örgütü disiplin mekanizmaları içinde ve adli yargıda değerlendirme süreçleri (bekleme süreleri) gösterilmiştir (Tablo 3). Değerlendirmeler standart sapma değerleri yüksek olduğundan ortanca değerleri üzerinden yapılmıştır. Buna göre, bir şikâyetin Yönetim Kurulu'ndan Onur Kurulu'na sevkine kadar geçen bekleme süresi ortanca değeri **“35 gün”** olarak saptanmıştır. **İEO Yönetim Kurulu** için saptanan sürelerin en kısıtı, 0 gün (aynı gün) ve en uzun bir dosyada **“3015 gün”** olarak belirlenmiştir. Muvazaa ile ilgili bu dosyanın şikâyet dilekçesinin ilk incelemede delil yetersizliğinden Yönetim Kurulu tarafından işleme konulmadığı ancak, aradan 8 yıl geçtikten sonra ortaya çıkan bazı yeni delillerin Yönetim Kurulu tarafından değerlendirilerek işleme alındığı dosya içeriğinin incelenmesinden anlaşılmıştır.

Dosyaların **İEO Onur Kurulu**'nda bekleme süresinin ortanca değeri **“91,5 gün”** olarak belirlenmiştir. OK'da en kısa bekleme süresinin **“19 gün”**, en uzun bekleme süresi ise **“1260 gün”** (3,4 yıl) olduğu, dosyanın incelenmesi sonucu bunun sebebinin bir dosya ile ilgili olarak eczacı tarafından İzmir Eczacı Odası'nın yaz dönemi cumartesi nöbeti uygulaması kararına karşı İzmir 4.İdare Mahkemesi'nde dava açması sebebiyle dosyanın mahkeme kararı kesinleşinceye kadar bekletilerek YOK'na gönderilmemiş olmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Dosyaların **TEB YOK bekleme süresi**, ortancası “**28 gün**” olarak saptanmıştır. YOK’ da en kısa bekleme süresinin “7 gün” en uzun ise “803 gün” (2,2 yıl) gün olduğu belirlenmiştir. Dosyanın incelenmesi sonucu, 803 gün bekleyen bir dosyanın ilkinde savunma alınmadan, ikincisinde ise Onur Kurulu’nun yasaya aykırı teşkil etmiş olmasından dolayı YOK tarafından İEO OK’na iki kez iade edilmiş olmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Hatta bu istisna dosyanın daha sonra yargıya intikal ettiği ve ilk şikâyet tarihi ile yargının son kararı arasında geçen toplam sürenin ise 6 yıl, 8 ay,12 gün olduğu saptanmıştır.

Dosyaların meslek örgütü disiplin mekanizmaları içinde geçen toplam inceleme süresi; hesaplama yapılabilen 53 dosya (% 16,9) için dosya başına ortanca değer “**317 gün**” (10,5 ay)’dır. Başka bir ifadeyle, İEO Yönetim Kurulu’na yansıyan bir şikâyet YOK’na kadar yansımış ise dosyalar hakkında karar verilinceye kadar 317 gün (10,5 ay) geçtiği saptanmıştır.

Eczacı odaları disiplin mekanizmaları içinde soruşturmacılar eliyle yürütülen bir soruşturma mekanizması olmadığı düşünüldüğünde dosyaların Yönetim Kurulu’ndan OK’na sevki için geçen 35 günlük sürenin uzun olduğu söylenebilir. Öte yandan, Onur Kurulu’nda ise dosyaların karara bağlanma süresi yasa gereği 3 ay (90 gün) olduğu düşünüldüğünde bulunan 91,5 ortanca değer bu sürenin İEO Onur Kurulları tarafından sonuna kadar kullanıldığını göstermekle birlikte uzun değildir. Çünkü eczacıların disiplin işlemlerinin yürütülmesinde, şahit dinleme, resmi kurumlardan bilgi, belge isteme gibi zaman alan incelemeler Onur Kurulu tarafından yapılmaktadır (12).YOK için saptanmış olan 28 günlük bekleme süresi ise, TEB YOK’nun oda onur kurulları kadar çok sık toplanamadığı düşünüldüğünde normal olarak değerlendirilebilir. Çünkü, eczacı örgütleri için saptanan bu karar süreçleri, İzmir Tabipler Odası kayıtları üzerinde Dr.Civaner’in yaptığı bir araştırmada Tabip Odası için Onur Kurulu’nda ortalama “7 ay”, Türk Tabipleri Birliği YOK için “12 ay”, Adli yargı için ise ortalama “2 yıl” olarak saptanmıştır. Sonuç olarak tabiplerde, eczacı örgütlerine göre dosyaların kurullarda değerlendirilme süreçlerinin daha uzun olduğu anlaşılmaktadır (17).

Olguların İEO Yönetim ve Onur Kurulu, TEB YOK ve meslek örgütü ile adli yargıdaki toplam bekleme sürelerinin dağılımları gösterilmiştir (Tablo.4).Dosyaların, Yönetim Kurulu’nda, Onur Kurulu’nda ve Yüksek Onur Kurulu’nda karar süreçleri açısından her kurulun kendi içindeki şikâyet nedenleri arasında “Mann-Witney U Testleri” ile yapılan ikili grup karşılaştırmalarında istatistiksel olarak bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Suç türlerine göre dosyaların İEO Yönetim Kurulu ve Yüksek Onur Kurulu’nda bekleme süreleri arasında fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Dosyalar **İEO Onur Kurulu'nda bekleme süresi** bakımından incelendiğinde; ⁽¹⁾TEB yasaları ve kararlarına aykırı davranışlar içeren dosyalarla, ⁽²⁾rekabet kökenli deontolojik suç dosyaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($p>0,05$). ⁽¹⁾TEB yasaları ve kararlarına aykırı davranışlar içeren dosyalarla, ⁽³⁾SGK kaynaklı ihlalleri içeren dosyalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Onur Kurulunda bekleme süresi bakımından; ⁽²⁾rekabet kökenli ihlaller ile ⁽³⁾SGK kaynaklı ihlalleri içeren dosyalar karşılaştırıldığında, aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arasındaki bu farklılığın ⁽³⁾SGK protokol hükümlerine aykırı davranışlar içeren dosyaların İEO Onur Kurulu'nda ; ⁽¹⁾TEB yasa ve kararlarıyla, ⁽²⁾rekabet kökenli ihlalleri içeren dosyalara göre daha uzun süre beklemesinden kaynaklandığı saptanmıştır.

Tablo 3. Dosyaların Meslek Örgütü Disiplin Mekanizmaları ve Adli Yargı'da Değerlendirme Süreçleri									
Dosyanın Meslek Örgütü Disiplin Mekanizmaları ve Adli Yargıda Bekleme Süreleri	Dosya Sayısı /Belirlenemeyen	Toplam Dosya Sayısı	Ortanca (Gün)	Ortalama (Gün)	Std. Sapma (Gün)	Min. (Gün)	Mak. (Gün)		
İEO Yönetim Kurulu'nda bekleme süresi	145	312	35,0	80,5	260,9	0	3015		
İEO Onur Kurulu'nda bekleme süresi	162	312	91,5	112,4	114,6	19	1260		
TEB Yüksek Onur Kurulu'nda bekleme süresi	58	312	28,0	66,9	124,3	7	803		
Meslek örgütü disiplin mekanizmaları içinde geçen toplam inceleme süresi	53	312	317,0	314,1	184,4	131	1026		
Adli Yargıda bekleme süresi	8	312	500,5	1035,9	1361,8	17	4026		

Tablo 4. Dosyaların Suç (Olgu) Türlerine Göre Meslek Örgütü Kurullarında Bekleme Sürelerinin Dağılımı

Bekleme Süresi	SUÇ TÜRÜ	Dosya Sayısı	Ortalama (Gün)	Std. Sapma (Gün)	Ortanca (Gün)	Min. (Gün)	Maks (Gün)	p
İEO Yönetim Kurulu'nda Bekleme Süresi	TEB Yasaları ve Kararlarına Aykırı Davranışlar	38	142,5	498,0	35,5	0	3015	
	Rekabet Kökenli Deontolojik İhlaller	76	66,9	69,8	42,5	0	403	> 0,05
	SGK Protokolüne Aykırı Davranışlar	31	37,5	38,6	16,0	0	120	
	Toplam	145	80,4	260,9	35,0	0	3015	
İEO Onur Kurulu'nda Bekleme Süresi	¹ TEB Yasaları ve Kararlarına Aykırı Davranışlar	45	87,5	44,6	77,0	19	214,00	P _{1,2} = 0,345
	² Rekabet Kökenli Deontolojik İhlaller	83	113,6	144,1	77,0	19	1260	P _{1,3} < 0,001
	³ SGK Protokolüne Aykırı Davranışlar	34	142,2	89,5	129,5	50	525	P _{2,3} = 0,001
	Toplam	162	112,3	114,5	91,5	19	1260	
Yüksek Onur Kurulu'nda Bekleme Süresi	TEB Yasaları ve Kararlarına Aykırı Davranışlar	26	6,2	151,8	34,5	7	803	
	Rekabet Kökenli Deontolojik İhlaller	22	71,9	116,6	23,0	14	355	
	SGK Protokolüne Aykırı Davranışlar	10	31,7	20,7	27,0	8	81	> 0,05
	Toplam	58	66,9	124,3	28,0	7	803	

Bu sonuç, SGK kaynaklı ihlallerde, kurumdan bilgi ve belge istenmesi, şahit dinlenmesi gibi İEO Onur Kurulu'nun değerlendirme ve karar süreçlerini uzatan işlemlerin ve/veya eczacı tarafından SGK kararlarının yargıya taşınması durumlarının diğer ihlal türlerine göre daha fazla olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca, İEO OK, TEB yasaları ve rekabete aykırı davranışları kendi örgütünün tespit etmesinin verdiği güven ve rahatlıkla kısa sürede karara bağlarken, kurum dışı başka kaynaklardan gelen bilgi ve belgelere daha kuşkucu bir yaklaşım göstermesine ve daha ihtiyatlı davranmış olmasına da bağlı olarak ortaya çıkmış olabilir (12, 21).

Dosyaların ceza türlerine göre meslek örgütü kurullarında bekleme sürelerinin dağılımı gösterilmiştir (Tablo.5).

Gruplar arası farklılık Kruskal-Wallis varyans analiziyle değerlendirilmiştir ($p < 0,05$).

Eczacılar verilen ceza türlerine göre dosyaların İEO Yönetim Kurulu'nda, Onur Kurulu'nda ve Yüksek Onur Kurulu'nda bekleme süreleri açısından her kurulun kendi içindeki ceza türleri arasında yapılan ikili grup karşılaştırmalarında Mann-Witney U Test ile istatistiksel olarak bir farklılık olup olmadığı incelenmiş ve farklılık kaynakları belirlenmiştir. Buna göre, dosyalar **İEO Yönetim Kurulu'nda bekleme süresi bakımından, incelendiğinde;** ⁽⁴⁾meslekten men cezası alan dosyalarla ⁽¹⁾ceza almayan dosyalar arasındaki fark ile ⁽⁴⁾meslekten men cezası alanlarla ⁽³⁾para cezası alan dosyalar arasındaki fark Mann-Witney U Test ile değerlendirilmiş farklılıklar istatistiksel anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Farklılığın ⁽⁴⁾meslekten men cezası alan dosyaların İEO Yönetim Kurulu'nda ⁽¹⁾ceza almayan ve ⁽³⁾para cezası alan dosyalara göre daha uzun süre beklemiş olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Ayrıca, meslekten men cezası alan dosyaların çoğunun muvazaa olgularıyla ilgili olduğu dosya kayıtlarından anlaşılmıştır.

Bu sonuç, Yönetim Kurullarının muvazaa konusunda gösterdiği hassasiyet ve muvazaa olgularını belgelendirmenin zor olması sebebiyle muvazaa ile ilgili dosyaların Yönetim Kurullarında diğer dosyalara göre daha uzun süre incelenmiş olmasına bağlıdır ve beklenen bir sonuçtur (12).

Tablo 5. Dosyalann Ceza Türlerine Göre Meslek Örgütü Kurullarında Bekleme Sürelerinin Dağılımı

Bekleme Süresi	Ceza Türleri	Dosya Sayısı	Ortalama (Gün)	Std. Sapma (Gün)	Ortanca (Gün)	Min. (Gün)	Maks. (Gün)	P
İEO Yönetim Kurulu'nda bekleme süresi	¹ Ceza yok	29	38,5	35,9	30,0	0	120	
	² Yazılı ihtar	22	52,2	50,9	41,5	0	180	P_{1,4} = 0,020
	³ Para	50	48,5	68,2	28,5	0	403	P_{3,4} = 0,014
	⁴ Meslek men	44	158,5	460,1	63,5	0	3015	
	Toplam	45	80,4	260,9	35,0	0	3015	
İEO Onur Kurulu'nda bekleme süresi	¹ Ceza yok	31	121,5	87,1	108,0	51	525	
	² Yazılı ihtar	24	102,1	54,4	101,5	19	279	
	³ Para	54	132,9	175,8	97,0	28	1260	P_{1,4} = 0,040
	⁴ Meslek men	53	90,7	49,1	73,0	19	233	
	Toplam	162	112,3	114,5	91,5	19	1260	
Yüksek Onur Kurulu'nda bekleme süresi	¹ Yazılı ihtar	7	95,0	116,3	71,0	29	355	P_{1,2} = 0,009
	² Para	15	63,8	118,5	15,0	14	355	P_{2,3} = 0,005
	³ Meslek men	36	62,7	130,5	29,0	7	803	
	Toplam	58	66,9	124,3	28,0	7	803	
İlk şikâyetten son karara kadar geçen bekleme süresi	¹ Yazılı ihtar	6	368,3	190,2	338,5	213	730	P_{1,2} = 0,555
	² Para	16	334,4	157,4	281,0	189	682	P_{1,3} = 0,711
	³ Meslek men	31	344,4	200,7	309,0	131	1026	P_{2,3} = 0,857
	Toplam	53	344,1	184,3	317,0	131	1026	

Dosyalar, **İEO Onur Kurulu'nda bekleme süresi bakımından incelendiğinde;** ⁽⁴⁾meslekten men cezası alan eczacıların dosyalarının bekleme süresiyle ⁽¹⁾ceza almayan eczacıların dosyalarının bekleme süreleri arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığın, meslekten ⁽⁴⁾men cezası alan dosyaların, ⁽¹⁾ceza almayan dosyalara göre Onur Kurulu'nda daha kısa süre beklemiş olmasından kaynaklandığı saptanmıştır. Bu sonuç, yukarıda açıklandığı gibi özellikle muvazaa ile ilgili dosyaların Yönetim Kurulu tarafından oldukça iyi incelenip, değerlendirildikten sonra Onur Kuruluna gönderilmiş olmasına bağlıdır (12,13). Bu tür dosyalar Onur Kurulu'nda fazla beklemeden sonuçlandırılabilir.

Dosyalar, **Yüksek Onur Kurulu'nda bekleme süresi bakımından incelendiğinde;** ⁽²⁾para cezası almış olan dosyaların bekleme süresiyle ⁽¹⁾yazılı ihtar cezası almış olan dosyaların bekleme süresi arasında fark ve yine ⁽²⁾para cezası almış olan dosyaların bekleme süresiyle ⁽³⁾meslekten men cezası almış dosyaların bekleme süresi arasındaki fark Mann-Witney U Testi ile değerlendirilmiş ve farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığın, ⁽²⁾para cezası alan dosyaların, ⁽¹⁾yazılı ihtar cezası ve ⁽³⁾meslekten men cezası alanlara göre daha kısa süre beklemiş olmalarından, başka bir değişle daha kısa sürede sonuçlandırılmış olmalarından kaynaklandığı saptanmıştır.

İEO Onur Kurulu dosya kayıtlarının tetkikinde, çoğunlukla rekabet kökenli suçlar olduğu görülen para cezası almış dosyaların içinde rekabete aykırı davranışların delileri de mevcut olduğundan (reklam, promosyon örnekleri karne kabı, çanta, takvim, el ilanı vb.) TEB YOK tarafından ilgili eczacının savunması alındıktan sonra çoğunlukla para cezalarının hemen onaylanmasına bağlı olarak para cezası almış dosyaların diğer dosyalara göre kısa sürede sonuçlanmış olması da beklenen bir sonuçtur (12).

Dosyaların meslek örgütü disiplin mekanizmaları içinde ilk şikâyetten son karara kadar geçen toplam bekleme süresi incelendiğinde; ⁽¹⁾yazılı ihtar cezası alan dosyalar ile ⁽²⁾para cezası alan dosyalarının bekleme süreleri arasındaki fark, ⁽¹⁾yazılı ihtar cezası alan dosyalar ile ⁽³⁾meslekten men cezası alan dosyaların bekleme süreleri arasındaki fark ve ⁽²⁾para cezası alan dosyalar ile ⁽³⁾meslekten men cezası alan dosyaların bekleme süreleri arasındaki fark Mann-Witney U Test ile değerlendirilmiş ve gruplar arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Bu araştırmada, özetle, İEO OK kararlarının yarısından fazlasının TEB YOK tarafından bozulduğu ve iade edildiği, bu işlemlerin kararların “yasa ve usule aykırı bulunması” ve “suç ile

ceza arasındaki dengesizlik” gerekçeleriyle yapıldığı anlaşılmıştır. Suç türlerinden SGK kaynaklıların dosyaların İEO Onur Kurulu’ndaki bekleme süreleri üzerinde etkili olduğu, ayrıca, verilen ceza türlerinin de kurullardaki yargılama süreleri üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır. Meslekten men cezası alan dosyaların, Yönetim Kurulu’nda diğer ceza dosyalarına göre daha uzun süre beklediği öte yandan, bu dosyaların İEO Onur Kurulu’nda ise daha kısa sürede sonuçlandırıldığı, TEB YOK’ unda ise “para cezası” alan dosyaların diğer ceza türlerine göre daha kısa sürede sonuçlandırıldığı saptanmıştır.

Türk Eczacıları Birliği’nin eczacıların disiplin işlemlerinin yürütülmesinde standardı sağlayacak bir “Soruşturma ve Yargılama Yönetmeliği” veya yerine geçecek bir iç yönergesi yoktur. Bu eksiklik, dosyaların bazı kurullarda ki bekleme sürelerini uzatmakta ayrıca, İzmir örneğinde olduğu gibi eczacı odaları Onur Kurulu kararları ile TEB Yüksek Onur Kurulu kararları arasında önemli farklılıkların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Bu araştırma, kurulların çalışmalarının iyileştirilmesine yönelik yeni düzenlemeler yapılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

TEŞEKKÜR

Yazarlar, araştırma için onay veren İzmir Eczacı Odası Yönetim ve İEO Onur Kurulu Başkanlıklarına, araştırmanın istatistik analizine katkıları nedeniyle Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı’na, bilimsel araştırma projeleri kapsamında (Proje No: BAP.09/ECZ/031) mali destek sağlayan Ege Üniversitesi Rektörlüğü’ne teşekkür eder.

KAYNAKLAR

1. **Kıran, B.** “Öldüren Tasarruf Mu, Sağlıklı Toplum Mu?” *Eczacı Türkiye Dergisi*, **2** (19),66-67 (2006).
2. **Kıran, B.** “Sağlık, Eczacılık Yasalarındaki Değişimin Ardındaki Gerçekler”, *Eczacı Türkiye Dergisi*, **4** (45) ,49-50 (2008).
3. **Kıran, B.** “Sosyal Güvenlik ve Sağlıkta Yol Ayrımı”, *TEB.3. Bölge İzmir Eczacı Odası İlaç Haber Dergisi*, 20-21 (2008).
4. **Lister, J.** “Health Policy Reform: A Critical Guide to the Global Health Reform Industry”, Middlesex University Press, London, p.5-52 (2005).
5. **Parks , D. Yetman, JR., Liedtke, A.** “Expert Witness Testimony in Medical Liability Cases” *J. Pediatr. Health Care*, **14** (2), 85–87 (2000).

6. **Panitch, L., Leys, C.** Socialist Register 2010, Morbid Symptoms: Health Under Capitalism: Merlin Press, London, p.15-143 (2009).
7. **Kıran, B.** “Piyasalaşan Sağlık Hizmetlerinde Paran Kadar Sağlık Dönemi” *Eczacı Türkiye Dergisi*, **3** (34), 57-58 (2008).
8. **Kıran, B.** “Serbest Eczane İşletmelerinde Rekabetin Yeri”, *Eczacı Türkiye Dergisi*, **4** (42), 46-47 (2008).
9. **Kıran, B.** “Eczacılıkta Rekabet Kökenli Deontolojik İhlaller ve Suçlar, Kabahatler Kanuna Göre Suç Sayılan Eczacılık Fiilleri”, *TEB.3.Bölge İzmir Eczacı Odası, İlaç Haber Dergisi*, **6** (21), 34-36 (2010).
10. **Benson, A., Cribb, A., Barber, N.** “Understanding pharmacists’ values: A qualitative study of ideals and dilemmas in UK pharmacy practice”, *Social Sciences & Medicine*, **68**, 2223-2230 (2009).
11. **Wingfield, J.** “New Emphasis in Code of Ethics”, *Pharm. J.*, **279**, 237-240 (2007).
12. **Kıran, B.** “Küreselleşme Kıskaçında Meslek Ahlakı ve Onur Kurullarının İşlevi, Deontolojik İhlallerin Değerlendirilmesi Sürecindeki Güçlükler”, *İzmir Eczacı Odası İlaç Haber Dergisi*, 18-20 (2008).
13. **Kıran, B.** “Deontolojik, Hukuki ve Sosyal Yönleriyle Eczacılıkta 'Muvazaa'”, *TEB.3.Bölge İzmir Eczacı Odası İlaç Haber Dergisi*, (11) ,12-13 (2009).
14. **Gordon, E.A. , Wingfield, J.** Dale and Appelbe’s Pharmacy Law and Ethics, Pharmaceutical Press ,9th.ed., London, p.327-340 (2009).
15. **Özçelikay, G., Tekiner, H.** Türkiye’de Eczacılık İnsan Gücünün Değerlendirilmesi ve Eczane Dağılımları, TEB Akademi Yayınları No:5, Ankara, 35-37 (2007).
16. **Kızılay, H.** Türk Eczacıları Birliği Yayını, 37.Dönem Merkez Heyeti Çalışma Raporu, Bölüm 9, Yüksek Onur Kurulu Çalışmaları, **1**, Fersa Matbaacılık, Ankara, 587-599 (2011).
17. **Civaner, M.** “Bir Metropol Tabip Odasının Onur Kurulu Dosyaları”, *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi*, **10**, 202-213 (2002).
18. **Civaner, M.** Türk Tabipleri Birliği Yüksek Onur Kurulu’na Yansıyan Olgularda Tıbbi Etik İhlallerin İncelenmesi, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir, 28-46 (1999).

19. **Akyol, U. İ, Yücesoy, A.** “Antalya Tabipler Odası 1996-2001 Yılları Arasında Onur Kuruluna Sevk Edilen Dosyaların İncelenmesi” *TTB Toplum ve Hekim Dergisi*, **17** (5) ,379 (2002).
20. **Erer, S.** Bursa Tabip Odası Onur Kurulu Dosyalarında Tıp Etiği Sorunlarının Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Bursa, 101-111 (2007).
21. **Kıran, B.** “Eczacılıkta Suç- ve Ceza -Meslek Etiği İhlalleri”, *Eczacı Türkiye Dergisi*, **3** (30), 57-58 (2007).
22. **Kıran, B.** “Eczanelerin İnternet Sayfaları ve Mesleki Suçlar”, *Eczacı Türkiye Dergisi*, **3** (26) ,76-77 (2007).
23. **Özatay, F.** Finansal Krizler ve Türkiye, Doğan Kitapçılık, İstanbul, 5-123 (2011).
24. **Sönmez, M.** Paran Kadar Sağlık, Türkiye’de Sağlıkın Ticarileşmesi, İzmir Tabip Odası’nın Katkılarıyla Yordam Kitap, Pasifik Ofset, İstanbul, 17-99 (2011).
25. **TEB.3.Bölge İzmir Eczacı Odası**, Onur Kurulu Arşiv Kayıtları (1985-2010).

Received= 15.05.2012

Accepted= 08.08.2012